

Име

Държавно лесничество "Елена", административна принадлежност РУГ Велико Търново. Лесоустройствен проект 1994 година, ревизионен период 1982-1993.

Местонахождение

ДЛ "Елена" носи името на гр. Елена, където се намира и седалището му. Лесничеството се намира в Ловешка област и е разположено в източната част на Стара планина.

Територията на ДЛ "Елена" обхваща землищата на общините град Елена и град Златарица.

Община град Елена – град Елена и селата Руховци, Яковци, Шилковци, Бадевци, Средни колиби, Блъсковци, Палици, Каменари, Бойковци, Беброво, Марян, Константин, Майско, Костел, Дебели и Тънки рът.

Община град Златарица – град Златарица и селата Родина, Средно село, Росно, Дединци, Резач, Разсоха, Калайджи, Шивачево, Горско ново село, Сливовица и Чешма.

Географско положение

Територията на ДЛ "Елена" заема северните склонове на източния дял на Средна Стара планина – Елено-Твърдишкия дял и предпланинските части северно от него. Обхваща водосборните басейни на Златаришка и Бебровска реки и части от водосборите на реките Веселина и Стара река.

Горските комплекси са разпръснати върху сравнително голяма територия и образуват фигура, наподобяваща несиметрична звезда, която в посока изток-запад е 40 км и в посока север-юг е 36 км.

Релеф

Най-високата точка на гората в ДЛ "Елена" е под връх Чумерна – 1450 м н.в., а най-ниската при излизането на р. Златаришка от района на лесничеството – 80 м н.в. Тези големи различия в надморската височина обуславят разнообразния релеф на територията на лесничеството. Най-южната му част е с ясно изразен планински характер, терена е стръмен и много стръмен, силно пресечен от дълбоко врязани долове и потоци. В северната част на лесничеството теренът е типично хълмисто-предпланински, като на места наклоните са минимални, характерни за равнинните терени.

Основната част (около 76%) от дървопроизводителните площи на ДЛ "Елена" е разположена в долния равнинно-хълмист и предпланински пояс на дъбовите гори (0-600 м н.в.). В средния планински пояс на горите от бук и иглолистни (600-1800 м н.в.) попада незначителна част от дървопроизводителната площ.

Таблица № 1

за разпределението на дървопроизводителната площ според наклона на терена

Степен на наклона	Площ в хектари	%
равно (0-4)	65,3	0,2
полегато (5-10)	684,4	2,5
наклонено (11-20)	9786,2	35,2
стръмно (21-30)	15509,2	55,7
мн.стръмно (над 31)	1768,3	6,4
Общо:	27813,4	100,0

Хидроложки условия

Източници на почвена влага за насажденията в района на ДЛ "Елена" са валежите. Неравномерното им разпределение през годината се отразява на дебита на водните течения. Основни водни течения на територията на лесничеството са реките Златаришка, Веселина, Бебровска и Тинева. Всички те имат непостоянен воден дебит, който се променя през сезоните на годината. Имат малки водни количества, тесни корита и легла със слаби наклони. Изключение е Златаришка река, която след водослива с река Веселина има широко легло и по-дълбоки води.

Освен тези реки територията на ДЛ “Елена” е прорязана от множество малки и големи долове с непостоянни водни течения, с тесни и стръмни легла – на много места със скални прагове.

В планинската част от територията на ДЛ “Елена” има повече и с по-постоянен дебит извори. В хълмистата част те са с непостоянен дебит и голяма част от тях пресъхват през лятото.

Геоложки строеж

ДЛ “Елена” заема северните склонове на източния дял на Средна Стара планина, формиран през мезозойската и неозойската ери. Билата на антиклиналите са денудирани и откриват основните ядра, съставени от седиментни скали – пясъчници, мергели, варовици и др., по произход предимно долнокредни. На места ерозираните терени разкриват още по-стари пластове от юрски варовици.

В ДЛ “Елена” преобладават мергелите, докато участието на варовиците, пясъчниците и конгломератите е незначително.

Климатични условия

Според класификационната схема на Събев и Станев “Климатични райони на България и техният климат” (1963), територията на ДЛ “Елена” се намира в Европейско-континенталната климатична област – Умерено-континентална климатична подобласт. Обхваща следните климатични райони:

- Среден климатичен район на Дунавската хълмиста равнина – източна част (100-400 м н.в.);
- Предбалкански (припланински) (400-600 м н.в.) и Нископланински (600-1000 м н.в.) климатичен район – източна част;
- Планински климатичен район – среднопланинска част (1000-1400 м н.в.)

В Дунавската хълмиста равнина средните годишни температури се колебаят между 10,6°С и 11,7°С, средната януарска температура е отрицателна -0,3°С и -3,2°С.

Средният годишен валеж е 493-661 мм с максимум през юни и минимум през февруари – март. Снежната покривка се задържа от 41 до 63 дни. Продължителността на вегетационният период е 6,5 – 7 месеца.

В Предбалканския и нископланински климатичен район параметрите на основните климатични показатели се изменят във вертикална посока, така че този район може условно да се раздели на две части – ниска (400-600 м н.в.) и висока (600-1000 м н.в.). В по-ниската част средната годишна температура се движи между 9,6°С и 10,6°С, средната януарска температура е отрицателна - между -1,6°С и -3,4°С. Валежите са с максимум през юни и минимум през февруари – март. Снежната покривка се запазва между 40-67 дни. Вегетационният период продължава 6 - 6,5 месеца.

В по-високата част средната годишна температура е между 7,5°С и 9,9°С, средната януарска температура е отрицателна – между -1,6°С и -3,4°С. Валежният максимум е през май и юни, а минимума през януари-март. Снежната покривка се задържа по-дълго – между 48 и 82 дни. Дължината на вегетационния период е 5,5 – 6 месеца.

В Планинския климатичен район средната годишна температура се движи между 4,8°С и 7,0°С, средната януарска температура е отрицателна – между -2,3°С и -5,2°С.

Валежният максимум е през юни, а минимума е през януари-февруари или август-септември. Снежната покривка се задържа от 84 до 142 дни. Вегетационният период е сравнително къс от 4 до 5 месеца.

Данни за температурата на въздуха и за количеството на валежите са представени съответно в *Таблица № 2* и *Таблица № 3*.

*Таблица № 2
за температурата на въздуха*

Климатичен район с надморска височина в метри	Средна годишна температура	Средна годишна абсолютна минимална	Средна годишна абсолютна максимална
Среден климатичен район на Дунавската хълмиста равнина – източна част (100-400 м н.в.);	9,0 / 10,5	-22,9 / -35,5	38,5 / 43,5
Предбалкански	7,0 / 10,6	-20,0 / -38,3	34,9 / 42,5

(припланински) (400-600 м н.в.) и Нископланински (600-1000 м н.в.) климатичен район – източна част			
Планински климатичен район – среднопланинска част (1000-1400 м н.в.)	1,5 / 7,0	-22,2 / -26,7	28,2 / 35,5

Таблица № 3
за количеството на валежите

Климатичен район с надморска височина в метри	Сума валежи годишно в мм	Месец с максимална валежна сума	Месец с минимална валежна сума
Среден климатичен район на Дунавската хълмиста равнина – източна част (100-400 м н.в.);	550-680	VI	II
Предбалкански (припланински) (400-600 м н.в.) и Нископланински (600-1000 м н.в.) климатичен район – източна част	680-850	V, VI	VIII, IX I, II, III
Планински климатичен район – среднопланинска част (1000-1400 м н.в.)	760-1150	V, VI	II

Почви

Местоположението на ДЛ “Елена” (Северна България), в комбинация с разнообразния релеф и климатичните условия определят разпространението на сиви и кафяви горски почви с трите им подтипа.

Таблица № 4
за разпределението на дървопроизводителната площ по почвени типове

Типове горски почви	Площ в ха	%
сиви горски	13522,3	48,6
светлосиви горски	5018,6	18,0
тъмносиви горски	1436,3	5,2
кафяви горски светли	768,0	2,8
кафяви горски преходни	4673,6	16,8
кафяви горски тъмни	2394,6	8,6
Всичко:	27813,4	100,0

Земите от горския фонд в района на ДЛ “Елена” са добре облесени и липсват ерозионни процеси от масов характер. Общо площта подложена на ерозия заема 330,7 ха или 1,2% от дървопроизводителната площ на лесничеството.

Растителност

Според схемата на горскорастителното райониране на България, територията на ДЛ “Елена” попада в Мизийска горскорастителна област – подобласт Северна България. Заема два пояса с по два подпояса, а именно:

М-I – Долен равнинно-хълмист и хълмисто-предпланински пояс на дъбовите гори (0-600 м н.в.)

М-I-2 – Подпояс на равнинно-хълмистите дъбови гори (0-400 м н.в.)

В този подпояс преобладават чистите и смесени издънкови насаждения от благун и цер и по-рядко зимен дъб, сребролистна липа и габър. Създадените култури са предимно от черен бор и акация. Масово като подлес се среща келяв габър, който при многократно нискостъблено стопанисване на дъбовите насаждения става главен лесообразувател заедно с мъждряна. От храстите се срещат шипка, глог и по-рядко смрика.

М-I-3 – Подпояс на хълмисто-предпланинските смесени широколистни гори (400-600 м н.в.)

Тук доминиращи дървесни видове в състава на гората са зимния дъб, сребролистната липа и габъра, с участие на бук, цер и благун. Тук са основните масиви от култури от

бял и черен бор и акация. И в този подпояс келявия габър създава същите проблеми, както в предишния подпояс. От храстите се срещат шипка, глог, дрян и трънка.

М-II – Среден планински пояс на горите от бук и иглолистни (600-1800 м н.в.)

М-II-1 – Подпояс на нископланинските гори от горун, бук и ела (600-1000 м н.в.)

В този подпояс преобладават чистите и смесени насаждения от бук и зимен дъб.

Голямо значение напоследък придобива габъра, който поради голите сечи на големи площи преди 30-40 години на много места е изместил бука. Ценни спътници са явора, шестила, ясена, сребролистната липа и черешата. От културите са създадена такива от бял бор, дуглазка и смърч, но на доста места те са в лошо състояние, поради високата жизненост на габъровия и буковия подраст. От храстовите видове се срещат дрян, леска и шипка.

М-II-2 – Подпояс на среднопланинските гори от бук, ела и смърч (1000-1500 м н.в.)

Дървесната растителност тук е представена предимно от чисти семенни букови насаждения с участие на габър, явор и шестил. От храстите се срещат леска и малина. Общо за дървесната растителност в района на ДЛ “Елена” трябва да се каже, че всички иглолистни насаждения са от вторичен произход.

Таблица № 5
Разпределение на площта по дървесни видове

Дървесни видове	Сегашен състав		Бъдещ състав	
	Залесена площ в ха	в %	Залесена площ в ха	в %
Бял бор	2769,2	10,2	721,7	2,6
Смърч	82,9	0,3	46,2	0,2
Черен бор	879,5	3,2	5685,7	20,9
Ела	14,4	0,1	10,6	-
Дуглазка ела	75,8	0,3	84,0	0,3
Лиственица	1,8	-	1,7	-
Веймутов бор	6,5	-	3,8	-
Атласки кедър	0,2	-	0,4	-
Бук	5782,3	21,2	6765,7	24,8
Червен дъб	82,8	0,3	222,8	0,8
Зимен дъб	2298,4	8,4	3619,8	13,3
Благун	2513,3	9,2	1798,4	6,6
Цер	1973,4	7,2	1732,6	6,4
Габър	3623,7	13,3	2587,2	9,5
Бряст	10,4	-	1,7	-
Трепетлика	124,7	0,5	65,6	0,2
Явор	30,4	0,1	70,8	0,3
Бреза	76,5	0,3	117,4	0,4
Мъждрян	239,8	0,9	5,4	-
Орех	5,3	-	0,7	-
Акация	1114,6	4,1	1495,4	5,5
Келяв габър	4704,1	17,3	302,8	1,1
Айлант	-	-	3,4	-
Брекиня	0,1	-	-	-
Върба	1,6	-	-	-
Гледичия	1,5	-	1,8	-
Ива	40,4	0,1	-	-
Кестен	2,7	-	3,9	-
Клен	34,9	0,1	8,0	-
Круша	2,1	-	0,5	-
Турска леска	0,3	-	0,3	-
Дребнолистна липа	1,5	-	7,0	-
Едролистна липа	10,6	-	13,8	0,1
Сребролистна липа	639,3	2,5	1734,0	6,5
Мекиш	5,0	-	-	-
Череша	32,4	0,1	38,3	0,1
Шестил	19,4	0,1	27,2	0,1
Планински ясен	45,0	0,1	67,7	0,3
тп Bachelieri	3,2	-	-	-
тп I-214	12,0	0,1	4,2	-
тп Vernirubens	-	-	1,0	-
ВСИЧКО	27262,0	100,0	27251,5	100,0

Характеристика на горския фонд

Общата площ на ДЛ "Елена" е 28957,7 ха, от които горски пасища 433,7 ха. Общо устроената площ е 28524,0 ха.

Изработени са отделни лесоустройствени проекти за горите, предоставени от държавния горския фонд с обща площ 2402,0 ха; за горите ССФ с обща площ 550,6 ха и за изключените гори от ДГФ с обща площ 31,3 ха.

През ревизионния период са предоставени на други ведомства, без да се изключват от горския фонд, 32,7 ха площи.

Таблица № 6
Разпределение на общата площ по вид на земите

Вид на земите	Площ в ха	%
Залесена площ	27262,0	95,6
Незалесена дървопроизводителна площ	551,4	1,9
Недървопроизводителна площ	710,6	2,5
Горски пасища	433,7	-
ОБЩО:	28957,7	100,0

Таблица № 7
Разпределение на общата/залесената площ по вид на горите

Вид на горите	Площ в ха	%
Иглолистни	4719,9 / 4301,0	16,3 / 15,8
Широколистни високоствъблени	6379,1 / 6124,6	22,0 / 22,5
За реконструкция	8617,6 / 7804,8	29,8 / 28,6
Издънкови за прерастване	5194,4 / 5090,4	17,9 / 18,7
Издънкови за превръщане	2880,3 / 2827,3	9,9 / 10,4
Нискоствъблени	1166,4 / 1113,9	4,1 / 4,0
ВСИЧКО:	28957,7 / 27262,0	100,0

Основната част от горите са с дървопроизводителни и средообразуващи функции – 24984,7 ха (86,3%), а горите ЗРЗТ са 3539,3 ха (12,2%). Горските пасища са с площ 433,7 ха (1,5%). Разпределението на горите и голите горски площи по групи гори и функции е дадено в Таблица № 8.

Таблица № 8
Разпределение на общата площ по групи гори и функции

Групи гори	Иглолистни		Широколистни		Всичко	
	обща площ	залесена	обща площ	залесена	обща площ	залесена
ДС Функции	3577,4	3244,4	21403,3	20732,9	24984,7	23977,3
Защитни	980,7	898,6	1757,2	1597,0	2737,9	2495,6
Рекреационни	149,5	145,7	89,0	82,7	238,5	228,4
Защитени	-	-	94,2	93,0	94,2	93,0
Други	12,3	12,3	456,4	455,4	468,7	467,7
Общо ЗРЗТ	1142,5	1056,6	2396,8	2228,1	3539,3	3284,7
Общо ДСФ+ЗРЗТ	4719,9	4301,0	23804,1	22961,0	28524,0	27262,0
Горски пасища	-	-	433,7	-	433,7	-
ОБЩО	4719,9	4301,0	24237,8	22961,0	28957,7	27262,0

В лесоустройственият проект от 1982 година е предвидено общо ползване в размер на 760200 куб.м с клони за дванадесетгодишен период от 1982 до 1993 година (средно годишно 63350 куб.м), от което 37210 куб.м годишно от главни сечи и 26140 куб.м годишно от отгледни сечи и санитарни сечи. Отсечени са общо 402720 куб.м (средно годишно 33560 куб.м) или 53,0% от предвиденото. Изпълнението от главни сечи е 304099 куб.м (ср. год. 25340 куб.м) или 68,1%, а от отгледни и санитарни сечи 98621 куб.м (ср. год. 8220 куб.м) или 31,4% от предвиденото. Настоящото лесоустройство предвижда общ добив от 536075 куб.м без клони (средно годишно 53608 куб.м) – 284515 куб.м добив от главни сечи и 251560 куб.м от отгледни и санитарни сечи. Общото годишно ползване нараства с 2291 куб.м.

Санитарно състояние на гората

Санитарното състояние на насажденията и културите в района на ДЛ "Елена" е сложно. В добро състояние са семенните и издънковите букови и габърски насаждения и култури, като тук повредите са предимно от неправилно стопанисване (кастране, главосек), паша на домашни животни и дивеч и са незначителни по обем. Докато в семенните и издънкови дъбови гори в района, както и в част от културите от черен и бял бор ситуацията е различна. Частично засъхване по короните, както и цялостно изсъхване на единични дървета се наблюдава в редица от насажденията и културите. На места загиналите дървета са над 40%.

Общо от повреди са засегнати 1527,7 ха или 5,6% от залесената площ на лесничеството. Най-засегнатият дървесен вид е зимния дъб – повреди по площ от 365,5 ха, следван от белия бор – 303,4 ха; благун – 228,1 ха; цер – 115,7 ха; бук – 152,5 ха; габър – 102,2 ха; черен бор – 88,5 ха и други. Най-често срещани са повредите от обезлистване, изсъхване на листата, трахеомикоза на площ от 989,3 ха.

От насекомните вредители единично се срещат бяла американска пеперуда, гъботворка и др. Има незначителни повреди от дивеча по някои млади култури.

Броят на констатираните нарушения от незаконна сеч е 353, от незаконна паша – 108.

Пожарите през ревизионния период са били 18 на брой, като са били опожарени 29 дка.

Странични ползвания

Таблица № 9
За страничните ползвания

Странични ползвания	Мярка	Предвидено по ЛУП (1982-1993) средногодишно	Реализирано средногодишно	Предвидено по ЛУП (1994-2003) средногодишно
Паша - площ	хектари	16843,3		19361,7
Едър добитък	брой	11062	-	19362
Дребен добитък	брой	67374	595	96808
Сено	тона	25	-	25
Листников фураж	пр.куб.м	150	-	150
Горски плодове и билки	тона	0,8	1,4	5

В ДЛ "Елена" съществуват условия за добив на глогов цвят, липов цвят, листа от липа, листа от черен бърз, цвят от бърз, жълт кантарион, лазаркиня, равнец, риган, плодове от шипка, червен кантарион, къпина и от гъбите – манатарка, масловка, печурка, челядинка, сърнела и други.

Лов и риболов

Таблица № 10

Фауна – видов състав:

Клас	Разред	Видове
Бозайници	Чифтокопитни	сърна, муфлон, дива свиня
	Зайцеподобни	заек
	Гризачи	катерица, обикновено горска мишка, полска мишка, сив плъх, воден плъх
	Насекомоядни	таралеж, къртица
	Прилепи	остроух нощник, дългопръст нощник
	Хищници	чакал, лисица, дива котка, язовец, белка, видра
Птици	Кокошеви	фазан, яребица, пъдпъдък
	Гълъбови	гривяк, гургулица, гугутка
	Пеликанови	къдроглав пеликан, голям и малък корморан
	Щъркелови	лопатар
	Гъскови	зеленоглавка, зимно и лятно бърне; мигранти – голяма и малка белочела гъска, червеногуша гъска, сива гъска, ням лебед, червен ангъч, сива патица, потапница
	Дъждосвирцови	малка рибарка

	Дневни грабливи	обикновен мишелов, голям и малък ястреб, белошипа и черношипа ветрушка, орел рибар, малък креслив орел
	Нощни грабливи	горска улулица, забулена сова, кукумявка
Влечуги	Костенурки	шипобедрена и шипоопашата костенурка
	Люспести	зелен гуцер, жълтокоремник, слепок, пепелянка, обикновена водна змия, пъстър смок, смок мишкар, стрелец, вдлъбнаточел смок, безкрак гуцер
Риби	Есетрови	моруна, есетра, чига, виза, пъструга
	Селдови	дунавска скумрия (карагъоз), малка дунавска скумрия (харип, блеч), дунавска пъстърва
	Щукови	обикновена щука
	Шаранови	див шаран, шаран, каракуда, толстолоб, платика, червеноперка, бабушка, распер, уклея, бяла мряна, морунаш, сом, гулеш, щипок
	Трескови	михалца
	Костурови	бяла риба, бибан, обикновен костур, попчета, слънчева риба

Защитени територии

В района на ДЛ "Елена" са обявени следните защитени природни територии:

Резерват "Бяла крава", обявен със заповед № 508/28.03.1968 на МГГП, разширен със заповед № 20/05.01.1974 на МГГП, с обща площ 93,5 ха.

Природна забележителност "Водопада", обявена със заповед № 1427/13.05.1974 на МГГП, с обща площ 3,2 ха в землището на с. Реховци.